

INDIVIDUELL ARBETSCOACHNING (IPS)

IPS-modellen (Individual Placement and Support) utvecklades i början av 1990-talet för rehabilitering av personer med måttlig till svår psykisk ohälsa. Den evidensbaserade IPS-metoden har stöttat rehabiliteringen av människor så att de ska återvända till den öppna arbetsmarknaden så snabbt som möjligt.

IPS-rehabilitering främjar deltagande i arbetslivet

Psykiska störningar är en av de vanligaste orsakerna till långa sjukskrivningsperioder, invalidpension, intermittenta och instabila karriärer och uteslutning från arbetsmarknaden. Yrkesinriktad rehabilitering hjälper människor att fortsätta i arbetslivet och syftar till att hitta en lämplig och individuellt anpassad återgång till arbetet, med hänsyn till den rehabiliterade personens befintliga kompetens, erfarenhet och hälsotillstånd.

FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR FRAMGÅNGSRIK IPS-ARBETSPENSIONSREHABILITERING

Rehabiliteringskundens attityd och motivation att återgå till arbetet.

Rehabiliteringskundens egen vilja och motivation att återgå till arbetet och en positiv inställning till att rehabiliteringen ska lyckas bidrar till återgången till arbetslivet.

Högkvalitativ vård och tillräckligt hälsotillstånd för rehabiliteringskunden.

Rehabiliteringskunden behöver vård av hög kvalitet och vårdkontaktarna ska vara kontinuerliga. Dessutom

ska rehabiliteringskundens eget välbefinnande vara sådant att hen har tillräckliga resurser för rehabiliteringen. Rehabiliteringen ska ske i rätt tid.

Arbetscoachens kompetens och yrkeskicklighet.

Det är viktigt att arbetscoachen fördjupar sig i IPS-modellen och tar till sig modellens arbetslivsorientering. Coachen stödjer rehabiliteringskunden heltäckande och har en aktiv kontakt med potentiella arbetsplatser. Arbetscoachen hjälper rehabiliteringskunden att hitta sina styrkor och ett arbete som är lämpligt för hälsan samt att undanröja hinder för deltagande i arbetslivet.

Ett mångsidigt nätverk som stödjer rehabiliteringskunden.

Ett bra nätverkssamarbete är viktigt för att uppnå gemensam förståelse och gemensamma mål. Arbetscoachen samarbetar vid behov med rehabiliteringskundens närstående och olika intressenter.

Kontinuiteten i rehabiliteringskundens ekonomiska försörjning.

Försörjningen under rehabiliteringen ska vara tillräcklig och regelbunden så att rehabiliteringskunden kan koncentrera sig på rehabiliteringen. Arbetscoachen hjälper till och ger råd i understödsfrågor.

IPS-REHABILITERINGSKUNDERNA

52 %

anställdes på den öppna arbetsmarknaden efter avslutad rehabilitering

48 %

av anställningarna var tillsvidareanställningar

80 %

arbetade heltid

(Källa: Varma Tietoa työkyvystä 3/2024)

Vad vet vi?

Det är särskilt svårt för personer med allvarlig psykisk störning att få anställning. Till exempel är sysselsättningsgraden för personer med schizofreni betydligt lägre än genomsnittet, och i Finland är den lägre än i många andra europeiska länder (Hiekkala-Tiusanen m.fl. 2019). IPS-modellen har visat sig vara en effektiv metod för att främja återgången till arbetet och deltagande av personer med psykisk störning (t.ex. Bond m.fl. 2023; de Winter m.fl. 2022).

Varför är detta viktigt?

År 2023 var 32 procent av de beviljade invalidpensionerna relaterade till psykisk störning (Pensionskyddscentralen, 2024). Rehabilitering av personer som har nedsatt arbetsförmåga är till fördel för både individen och samhället. Avlönat arbete förbättrar rehabiliteringskundens funktionsförmåga, ökar känslan av egenvärde och självkänsla, ökar känslan av delaktighet och meningsfullhet och förbättrar ofta den ekonomiska situationen. Med rätt och tillräckligt stöd kan även personer med allvarlig psykisk störning delta i arbetslivet och ge ett värdefullt bidrag till samhället.

Vad bör man göra?

Vid planering av yrkesrehabilitering är det bra att utöver ändamålsenligheten ta hänsyn till rehabiliteringskundens egen vilja och motivation att återgå till arbetslivet. Det är också viktigt att se till att den psykiska rehabiliteringskunden får tillräcklig vård och har tillgång till de resurser som behövs för att rehabiliteringen ska ske i rätt tid och för att det ska vara möjligt att återgå till arbetslivet. Samarbetet mellan rehabiliteringskundens, dennes närstående och stödnätverk samt arbetscoachen är nyckeln till att uppnå gemensam förståelse och gemensamma mål. Tillräcklig och regelbunden inkomst under rehabiliteringen bidrar också till att resurserna fokuseras på rehabilitering. På arbetsplatserna är det av yttersta vikt att reagera snabbt och erbjuda stöd för rehabiliteringskundens eventuella utmaningar.

Rehabiliteringskundens egen vilja att återgå till arbetslivet, stöd från arbetscoachen och nätverkssamarbete är förutsättningar för en lyckad IPS-rehabilitering.

ARBETSPLATSENS SÄTT ATT STÖDJA EN FRAMGÅNGSRIK REHABILITERING

- Ge rehabiliteringskunden möjlighet att prova på att arbeta i små steg.
- Reagera snabbt på eventuella utmaningar som rehabiliteringskunden kan ställas inför och ordna stöd vid behov.
- Bygg upp en god och förtroendefull relation mellan närmaste chefen och rehabiliteringskunden.
- Möjliggör en öppen dialogkultur som gör arbetsplatsen psykologiskt säker.
- Ha ett nära samarbete med företagshälsovården för att följa upp rehabiliteringskundens arbetsförmåga.

SKRIBENT OCH MER INFORMATION:

Minna Savinainen, forskningschef
minna.savinainen@varma.fi

SÅ HÄR GJORDES UTREDNINGEN:

Förutsättningarna för att IPS-modellen ska lyckas baseras på Varmas publikation Tietoa työkyvystä (på finska) där man berättar om resultaten av piloteringen av IPS-modellen för arbetspensionsrehabilitering.

Bekanta dig med publikationen (på finska) på vår webbplats.

VARMA